

Gentium

*Roman and
Polytonic Greek
14 point*

From Murray, Gilbert, et. al., eds., *The Oxford Book of Greek Verse* (Oxford, Oxford University Press, 1931), p. 509.
English verse translation by George Allen, from Higham, T.F. and C.M. Bowra, eds., *The Oxford Book of Greek Verse in Translation* (Oxford, Oxford University Press, 1938), p. 571-572.

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

FROM ZEUS begin we, never nameless we
May leave him. All the streets are full of Zeus,
And market-places: full also the sea
And harbours. Ever in the need of Zeus
We stand, for we are also his offspring,
And mild to men he gives signs favouring.
Wakening the folk to work for livelihood,
He tells when ground is best for ox and spade,
And when the trenching season is most good
For trees, when seed to sow. Himself arrayed
The signs in heaven, the stars and constellations
That best may mark the season's alternations.
He watched year through, that all might grow unceasing;
Wherefore do men him first and last revere.
Hail Father! Great thy wonder, man's great blessing
Thou and the Elder Race! And Muses dear
Hail each and all! I tell the stars, and pray
You keep my song from trespass all the way.

ARATUS • PHAENOMENA 1-18

ἘΚ ΔΙΟΣ ἀρχώμεσθα, τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἔωμεν
ἄρρητον· μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγνιαί,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστή ἐ θάλασσα
καὶ λιμένες· πάντη δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.
τοῦ γὰρ καὶ γένος εἰμέν· ὁ δ' ἥπιος ἀνθρώποισιν
δεξιὰ σημαίνει, λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
μιμνήσκων βιότοιο, λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη
βουσί τε καὶ μακέλῃσι, λέγει δ' ὅτε δεξιάι ὥραι
καὶ φυτὰ γυρῶσαι καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
αὐτὸς γὰρ τὰ γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήπιδεν,
ἄστρα διακρίνας, ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
ἀστέρας οἳ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσιν
ἀνδράσιν ὥράων, ὅφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται.
τῷ μιν αἰεὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστατον ἰλάσκονται.
χαῖρε, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειαρ,
αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή. χαίποτε δὲ Μοῦσαι
μειλίχια μάλα πᾶσαι· ἐμοί γε μὲν ἀστέπας εἰπεῖν
ἢ θέμις εὐχομένῳ τεκμήρατε πᾶσαν αἰοιδὴν.

APATYS • ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ 1-18

Gentium

Polytonic Greek
and Roman

10 point

ΟΜΗΡΟΣ • ΙΛΙΑΔΟΣ Α΄ 8-33

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὃ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
οὔνεκα τὸν Χρῦσιν ἠτίμασεν ἀρητῆρα
Ἀτρεΐδης· ὃ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιοῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέῳ ἀνὰ σκῆπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς,
Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δῶα, κοσμήτορε λαῶν·

Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
ὕμιν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
ἄζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα.

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·

Μή σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κειραίω
ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο·
τήν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἀργεῖ, τηλόθι πάτρης,
ἰστὸν ἐποιομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώωσαν·
ἀλλ' ἴθι, μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νήαι.

From Murray, Gilbert, et. al., eds., *The Oxford Book of Greek Verse* (Oxford, Oxford University Press, 1931), p. 1-2.
English verse translation by William Marris, from Higham, T.F. and C.M. Bowra, eds., *The Oxford Book of Greek Verse in Translation* (Oxford, Oxford University Press, 1938), p. 1-2.

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

HOMER • ILIAD I. 8-33

Who of the Gods set on those two to strife?
The son of Zeus and Lêtô. He was angered
Against the king and stirred an evil plague
Upon the army, and the people perished,
Because Atrîdês had disdained his priest
Chrýsês: for he had come to the quick ships
Of the Achæans to redeem his daughter,
Uncounted ransom bringing; and he carried
The fillets of the Archer-god Apollo
Upon a golden sceptre, and made prayer
To all the Achæans, but in chiefest place
To both the Atrîdæ, marshals of the host:

Atrîdæ, and ye other armed Achæans,
Now may the gods in their Olympian houses
Grant you to ravage Priam's town and come
In honour home! But give me back my child
And take her ransom, showing deference
To Phæbus son of Zeus, who smites afar.

Then all the other Achæans shouted 'Ay!
Respect the priest: and take the noble price.'
Only Atrîdês Agamemnon's heart
Disliked it, and he sent the priest away
Rudely, and laid on him a harsh command:

Let not me find thee by the hollow ships,
Or loitering now, or coming back anon,
Old man, lest possibly thou have no profit
From either wand or chaplet of thy god!
Her will I not let go; not till old age
Comes on her in my house in Argos, far
From home, where she shall ply the loom and share
My bed. No, get thee hence: provoke me not,
That thou mayest go the safer.

Ο Κόσμος των εικόνων [πρόλογος]

Μετάφραση από τα Γαλλικά: Δήμητρα Καραμπέρη

Gentium

Monotonic Greek
with embedded
Roman words

11 point

Θα πρέπει να νιώθουμε ευγνωμοσύνη προς τις εκδόσεις Ides et Calendes, από το Neuchâtel, που ανέλαβαν την έκδοση στα γαλλικά της γερμανικής συλλογής «Ο Κόσμος των Εικόνων», με επιβλέποντα τον Martin Winkler. Δύο τόμοι έκαναν την εμφάνισή τους αυτές τις μέρες: Μαρία, η Μητέρα του Θεού, από τον N.-P. Gerhard και οι Ημέρες Εορτών, από τον Martin Winkler (που αναλύθηκε περαιτέρω από την κα Behr-Sigel στις «Σκέψεις γύρω από το τέμπλο»).

Η μετάφραση, που έγινε από τους Jean-Philippe και Brigitte Ramseyer, είναι παραδειγματική ως προς την συμπαγή ευστάθειά της. Είναι συγκινητικό σημάδι το ότι ο πρώτος τόμος που εμφανίστηκε είναι αφιερωμένος στη Μητέρα του Θεού (που η Ορθοδοξία, ωστόσο, δεν την αναγνωρίζει ως «συλ-λutrώτρια», αντίθετα με αυτό που πρεσβεύει ο M.Winkler, σ.6). Μια μεγάλη εισαγωγή τοποθετεί θεολογικά και λειτουργικά τη λατρεία της Παναγίας στην Ορθόδοξη Εκκλησία (δεν μπορούμε παρά να υποκλιθούμε σε αυτή την εκκλησιαστική παρεμβολή της ανατολικής αισθητικής) και δείχνει ότι ένα κοινό αρχέγονο πρότυπο (που αποδίδεται από την παράδοση σε μια εικόνα του Αγίου Λουκά) δίνει σε όλες τις γνήσιες εικόνες της Παρθένου την ομοιότητά τους: η οποία δεν είναι φωτογραφική, αλλά κοινωνός (σαν αποκρυπτογράφηση μιας προσωπικής παρουσίας). Από εδώ προέρχεται και η διαφορετική ποικιλομορφία της, αφού η εικόνα, δεν τονίστηκε αρκετά αυτό, αν επιτρέπει μια συνάντηση, εκφράζει ήδη αυτή του ζωγράφου με το πρωτότυπο (πρβλ. με μερικούς Έλληνες και πνευματικούς Βυζαντινούς Πατέρες το θέμα της πολλαπλότητας των όψεων του Χριστού ανάλογα με την έμπνευση του προσώπου του μελετητή).

Η εισαγωγή παρουσιάζει με μεγάλη ακρίβεια τους κυριότερους τύπους εικόνων της Παρθένου (σπάνια χωρισμένης από τον Υιό της): η Παρθένος με το Σημάδι, σε στάση προσευχής, σύμφωνα με τον Ησ. 7,14, απεικονίζει την Εκκλησία μέσα στην ενότητα των

δύο Διαθηκών, η ιερατική Οδηγήτρια, «αυτή που οδηγεί (Αυτή που είναι) ο δρόμος», και η υπέροχη Ελεούσα, η γεμάτη στοργή.

Ακολουθούν 16 έγχρωμες χαλκογραφίες πολύ καλά σχολιασμένες (ο τόμος έχει 80 σ.), αναπαραγωγές από εικόνες του γερμανικού μουσείου του Recklinghausen: ρωσικές εικόνες του 16ου, 17ου και 18ου αιώνα, ανάμεσα στις οποίες μια θαυμάσια Ελεούσα (χαλκ. 7, με χρώματα ίσως λίγο παραμορφωμένα με γούστο υπερβολικά μοντέρνο) και μια Παρθένος που θηλάζει του 16ου αιώνα της οποίας το κοσμικό περιβάλλον αναγγέλλει περιέργως τις σοφολογικές έρευνες, πολύ όμορφες ελληνικές και βαλκανικές εικόνες: η τελευταία χαλκογραφία από τα Βαλκάνια, τέλος 18ου αιώνα, μας κάνει να σκεφτόμαστε τον Chagall (ποιος λοιπόν θα μελετήσει τις σχέσεις της αναγεννημένης ησυχαστικής ευαισθησίας με αυτή του πρόσφατου χασιδισμού;)

Προετοιμάζεται μια ολόκληρη σειρά τόμων σχετικά με τις εικόνες του Χριστού, των αγγέλων και των προφητών, των αγίων... Μικρά φιλικά βιβλία που θα γίνουν οικεία στους ορθοδόξους και στους φίλους της Ορθοδοξίας: περιπλάνηση, η οποία θα μπορούσε να καθορίσει έναν από τους άξονες της εις βάθος ιστορίας εκείνου του καιρού, της Ανατολής στη χώρα της Γερμανίας, της Γερμανίας σε μια χώρα ομιλούσα τη γαλλική από την Ελβετία, μέσω μιας ορθόδοξης μαρτυρίας για — και από — «τα μάτια της ψυχής».

Olivier Clement

From Myriobiblos, the On-Line
Library of the Church of Greece.
[http://www.myriobiblos.gr/texts/
greek/contacts_clement_monde.html](http://www.myriobiblos.gr/texts/greek/contacts_clement_monde.html).

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

Gentium

Roman with
embedded Greek
9 point

George B. Antourakis

Les Monastères de Myriokéfala et de Roustica Crète et leurs Chapelles

Contribution à l'étude des monuments Chrétiens

La région de Crète située de part et d'autre de la frontière administrative actuelle qui sépare le canton d'Apokoronas (département de La Canée) du canton de Réthymnon (département de Rethymnon) a été depuis l'antiquité la plus reculée, un des centres de la civilisation crétoise. La ville de Lappa, située près du village actuel d'Argyroupolis, fut une des cités importantes des périodes archaïques, doriennes, hellénistiques et romaines de l'histoire crétoise. Elle passa le relais à des centres byzantins proches de ses ruines: le monastère de Panaghia l'Antiphonitria à Myriokéfala (dès le 10e siècle) et le monastère du Prophète Elie à Roustica (depuis le 16e siècle). Dans cette étude, nous faisons une description architecturale et iconographique de ces deux monastères et des petites chapelles dépendant de ceux-ci, se trouvant dans les villages des alentours.

La première partie de notre travail est consacrée d'une part à l'étude des conséquences de l'occupation arabe de la Crète (826-961) et d'autre part à la personnalité et à l'oeuvre de Saint Jean le Xénos (l'entrager) ou l'Ermite (960- 1030 env.), qui fonda le monastère de Myriokéfala et d'autres églises dans les provinces de la partie occidentale de la Crète. Né dans le village de Sivas (près des cités antiques de Phaestos et de Matala), Saint Jean le Xénos fut un vrai apôtre du christianisme dans la Crète récemment libérée du joug arabe. Sa personnalité et son oeuvre nous sont assez bien connues grâce aux deux textes écrits de sa main, le *Βίος καὶ Πολιτεία* (Vie et Actes) et la *Διαθήκη* (Testament).

Le monastère de Notre-Dame l'Antiphonitria à Myriokéfala et celui du Prophète Elie à Roustica continuent à être les principaux lieux de pèlerinage de la région. L'un et l'autre sont étroitement liés (Roustica apparut après la décadence de Myriokéfala) et tous les deux dépendent toujours du Patriarcat Oecuménique de Constantinople (*σταυροπήγια*). Les petites chapelles byzantines et post-byzantines des villages de la région se ressemblent sur les plans architectural et iconographique. Cela confirme notre point de vue: les monastères de Myriokéfala et de Roustica étaient des centres d'art byzantin.

Les églises que nous examinons ne sont pas monumentales; ce sont des édifices modestes, à coupole, bâtis en pierre. Seul le Katholikon de Myriokéfala, le plus ancien de tous, fondé par St. Jean le Xénos au début du 10e siècle, a la forme de croix libre avec coupole.

Les peintures murales byzantines du Katholikon de Myriokéfala, dont la première couche date du 10e-11e siècle et la seconde de la fin du 12e-début

du 13e siècle, sont extrêmement importantes. Elles sont de pur style byzantin. Malgré leur originalité, elles présentent les caractères de l'art de l'époque des Comnènes et, par conséquent, elles sont apparentées aux fresques des églises de Constantinople, de la Macédoine, de Chypre et d'autres lieux. La représentation du Pantocrator assis sur le trône, dans la coupole de l'église, est d'une importance capitale pour l'histoire de l'art, ainsi que celle de la Sainte Vierge sur le tympan de la coupole, audessous du Pantocrator, parmi des personnages bibliques (Moïse, David, Salomon, deux anges et les quatre prophètes majeurs). Sur toutes les fresques dominent les couleurs de nuances claires. Les peintres font preuve d'une imagination propre à chacun d'eux. Ils ne copient pas les prototypes des époques antérieures et donnent certains détails des scènes peintes. Ce sont des peintres archaïsants bien que leur originalité les fasse considérer comme les précurseurs du courant artistique qui apparut à Constantinople aux 15e et 16e siècles et que l'on a appelé, d'après Gabriel Millet, L'Ecole Crétoise. Toutefois le style et le choix des sujets des peintures murales de Myriokéfala sont liés plutôt à l'art de la capitale qu'à celui de Macédoine. Il faut mettre l'accent sur ce fait qui nous montre que la Crète, après 126 ans de domination musulmane a su retrouver très rapidement la tradition byzantine et si facilement rattacher son art à l'art byzantin.

Le monastère du Prophète Elie à Roustica semble avoir été fondé avant l'occupation de la Crète par les Vénitiens. Son rayonnement s'explique par le fait que d'autres vieilles églises du même village (St. Jean, St. Antoine, Ste Photini, Panaghia i Kéra, etc.) dépendaient de lui et que le monastère de Myriokéfala après sa décadence lui fut annexé.

Les manuscrits du monastère de Roustica et le grand nombre d'églises byzantines bâties à proximité prouvent que ce monastère fut un foyer de tradition et d'art byzantins.

L'église de St. Antoine a une nef à deux absides. Elle est l'un des plus anciens et, en même temps, l'un des plus rares exemples de ce genre architectural en Crète: Cela est très important: ce type d'églises n'est point crétois, mais provient des pays d'Orient et notamment d'Asie Mineure.

Il faut souligner que les deux chapelles du monastère de Roustica (St. Jean le Théologien et Panaghia i Kera), construites après 1596, n'ont jamais été ornées de fresques bien qu'elles furent des Katholika de monastères.

Le plan architectural du Katholikon du Prophète Elie de Roustica diffère de celui de Notre-Dame de Myriokéfala; il se présente comme une spacieuse basilique à trois nefs et n'a qu'une seule abside. Celui de Myriokéfala est un édifice byzantin cruciforme à coupole, ayant, lui aussi, une seule abside. La présence d'une seule abside est la caractéristique des basiliques paléo-chrétiennes; ce qui constitue donc un élément archaïsant dans les monuments étudiés ici.

L'ouvrage est complété par 100 clichés représentant les fresques et les éléments architecturaux des monuments étudiés, ainsi que par douze plans. Une carte de la moitié occidentale de la Crète montre l'emplacement des villes anciennes, des monastères et surtout des villages ayant des églises,

From Myriobiblos, the On-Line
Library of the Church of Greece.
http://www.myriobiblos.gr/texts/french/antourakis_cretechapels.html.

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

Gentium

Roman & Italic
40 point

*¶§&†×#©0123456789¢\$£€¥%&#atm
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
«»¡¿“”/.(||),[!]:{||};\’””?!»»

Partial character set shown. Gentium
supports most Unicode Latin ranges.

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

Greek upright
40 point/26 point

[illegible]

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

40 point/26 point

'A 'E 'H 'I 'O 'Y 'Ω á é ħ í ó ú ω ï ü ĩ ŭ Ĩ Ÿ Y 'Y Ÿ
 'A 'A "A 'A "A "A "A 'H 'H "H "H "H "H "H "H 'Ω 'Ω "Ω "Ω "Ω "Ω "Ω "Ω
 'E 'E "E "E "E 'E 'I 'I "I "I "I "I "I "I 'O 'O "O "O "O "O 'Y 'Y "Y
 Ă Ā 'A 'A 'E 'E 'H 'H Ĩ Ī 'I 'I Ÿ Ÿ 'Y 'Y 'P 'O 'O 'Ω 'Ω
 ǎ
 ħ
 ǒ
 é
 ó

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

Gentium

*Roman and
Polytonic Greek
—Italic*

14 point

From Murray, Gilbert, et. al., eds., *The Oxford Book of Greek Verse* (Oxford, Oxford University Press, 1931), p. 509.
English verse translation by George Allen, from Higham, T.F. and C.M. Bowra, eds., *The Oxford Book of Greek Verse in Translation* (Oxford, Oxford University Press, 1938), p. 571-572.

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

FROM ZEUS begin we, never nameless we
May leave him. All the streets are full of Zeus,
And market-places: full also the sea
And harbours. Ever in the need of Zeus
We stand, for we are also his offspring,
And mild to men he gives signs favouring.
Wakening the folk to work for livelihood,
He tells when ground is best for ox and spade,
And when the trenching season is most good
For trees, when seed to sow. Himself arrayed
The signs in heaven, the stars and constellations
That best may mark the season's alternations.
He watched year through, that all might grow unceasing;
Wherefore do men him first and last revere.
Hail Father! Great thy wonder, man's great blessing
Thou and the Elder Race! And Muses dear
Hail each and all! I tell the stars, and pray
You keep my song from trespass all the way.

ARATUS • PHAENOMENA 1-18

ἘΚ ΔΙΟΣ ἀρχώμεσθα, τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῷμεν
ἄρρητον· μεστὰ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγνιαί,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστὴ ἐ θάλασσα
καὶ λιμένες· πάντα δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.
τοῦ γὰρ καὶ γένος εἰμέν· ὁ δ' ἥπιος ἀνθρώποισιν
δεξιὰ σημαίνει, λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
μιμνήσκων βιότοιο, λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη
βοῦσί τε καὶ μακέλησι, λέγει δ' ὅτε δεξιαὶ ὥραι
καὶ φυτὰ γυρῶσαι καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
αὐτὸς γὰρ τὰ γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήπιξεν,
ἄστρο διακρίνας, ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
ἀστέρας οἳ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσιν
ἀνδράσιν ὥρων, ὅφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται.
τῷ μιν ἀεὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστατον ἰλάσκονται.
χαῖρε, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειαρ,
αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή. χαίποτε δὲ Μοῦσαι
μειλίχια μάλα πᾶσαι· ἐμοί γε μὲν ἀστέπας εἶπεῖν
ἧ θέμις εὐχομένῳ τεκμήρατε πᾶσαν ᾠοιδήν.

APATYS • ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ 1-18

Ο Κόσμος των εικόνων [πρόλογος]

Μετάφραση από τα Γαλλικά: Δήμητρα Καραμπέρη

Gentium

Monotonic Greek
with embedded
Roman words
—Italic

11 point

Θα πρέπει να νιώθουμε ευγνωμοσύνη προς τις εκδόσεις *Ides et Calendes*, από το *Neuchâtel*, που ανέλαβαν την έκδοση στα γαλλικά της γερμανικής συλλογής «Ο Κόσμος των Εικόνων», με επιβλέποντα τον *Martin Winkler*. Δύο τόμοι έκαναν την εμφάνισή τους αυτές τις μέρες: *Μαρία, η Μητέρα του Θεού*, από τον *N.-P. Gerhard* και οι *Ημέρες Εορτών*, από τον *Martin Winkler* (που αναλύθηκε περαιτέρω από την *κα Behr-Sigel* στις «Σκέψεις γύρω από το τέμπλο»).

Η μετάφραση, που έγινε από τους *Jean-Philippe* και *Brigitte Ramseyer*, είναι παραδειγματική ως προς την συμπαγή ευστάθειά της. Είναι συγκινητικό σημάδι το ότι ο πρώτος τόμος που εμφανίστηκε είναι αφιερωμένος στη *Μητέρα του Θεού* (που η *Ορθοδοξία*, ωστόσο, δεν την αναγνωρίζει ως «συλ-λutrώτρια», αντίθετα με αυτό που πρεσβεύει ο *M. Winkler*, σ.6). Μια μεγάλη εισαγωγή τοποθετεί θεολογικά και λειτουργικά τη λατρεία της *Παναγίας* στην *Ορθόδοξη Εκκλησία* (δεν μπορούμε παρά να υποκλιθούμε σε αυτή την εκκλησιαστική παρεμβολή της ανατολικής αισθητικής) και δείχνει ότι ένα κοινό αρχέγονο πρότυπο (που αποδίδεται από την παράδοση σε μια εικόνα του Αγίου *Λουκά*) δίνει σε όλες τις γνήσιες εικόνες της *Παρθένου* την ομοιοτήτά τους: η οποία δεν είναι φωτογραφική, αλλά κοινωνός (σαν αποκρυπτογράφηση μιας προσωπικής παρουσίας). Από εδώ προέρχεται και η διαφορετική ποικιλομορφία της, αφού η εικόνα, δεν τονίστηκε αρκετά αυτό, αν επιτρέπει μια συνάντηση, εκφράζει ήδη αυτή του ζωγράφου με το πρωτότυπο (πρβλ. με μερικούς Έλληνες και πνευματικούς *Βυζαντινούς Πατέρες* το θέμα της πολλαπλότητας των όψεων του *Χριστού* ανάλογα με την έμπνευση του προσώπου του μελετητή).

Η εισαγωγή παρουσιάζει με μεγάλη ακρίβεια τους κυριότερους τύπους εικόνων της *Παρθένου* (σπάνια χωρισμένης από τον *Υίο της*): η *Παρθένος με το Σημάδι*, σε στάση προσευχής, σύμφωνα με τον *Ησ. 7,14*, απεικονίζει την *Εκκλησία* μέσα στην ενότητα των δύο *Διαθηκών*, η ιερατική *Οδηγήτρια*, «αυτή που οδηγεί (*Αυτή που είναι*) ο δρόμος»,

και η υπέροχη *Ελεούσα*, η γεμάτη στοργή.

Ακολουθούν 16 έγχρωμες χαλκογραφίες πολύ καλά σχολιασμένες (ο τόμος έχει 80 σ.), αναπαραγωγές από εικόνες του γερμανικού μουσείου του *Recklinghausen*: ρωσικές εικόνες του 16ου, 17ου και 18ου αιώνα, ανάμεσα στις οποίες μια θαυμάσια *Ελεούσα* (χαλκ. 7, με χρώματα ίσως λίγο παραμορφωμένα με γούστο υπερβολικά μοντέρνο) και μια *Παρθένος* που θηλάζει του 16ου αιώνα της οποίας το κοσμικό περιβάλλον αναγγέλλει περιέργως τις σοφολογικές έρευνες, πολύ όμορφες ελληνικές και βαλκανικές εικόνες: η τελευταία χαλκογραφία από τα *Βαλκάνια*, τέλος 18ου αιώνα, μας κάνει να σκεφτόμαστε τον *Chagall* (ποιος λοιπόν θα μελετήσει τις σχέσεις της αναγεννημένης ησυχαστικής ευαισθησίας με αυτή του πρόσφατου *χασιδισμού*;))

Προετοιμάζεται μια ολόκληρη σειρά τόμων σχετικά με τις εικόνες του *Χριστού*, των *αγγέλων* και των *προφητών*, των *αγίων*... Μικρά φιλικά βιβλία που θα γίνουν οικεία στους *ορθοδόξους* και στους φίλους της *Ορθοδοξίας*: *περιπλάνηση*, η οποία θα μπορούσε να καθορίσει έναν από τους άξονες της εις βάθος ιστορίας εκείνου του καιρού, της *Ανατολής* στη χώρα της *Γερμανίας*, της *Γερμανίας* σε μια χώρα ομιλούσα τη γαλλική από την *Ελβετία*, μέσω μιας *ορθόδοξης μαρτυρίας* για — και από — «τα μάτια της ψυχής».

Olivier Clement

From Myriobiblos, the On-Line
Library of the Church of Greece.
[http://www.myriobiblos.gr/texts/
greek/contacts_clement_monde.html](http://www.myriobiblos.gr/texts/greek/contacts_clement_monde.html).

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

Gentium

*Roman and
Polytonic Greek
Alt Perispomeni
14 point*

From Murray, Gilbert, et. al., eds., *The Oxford Book of Greek Verse* (Oxford, Oxford University Press, 1931), p. 509.
English verse translation by George Allen, from Higham, T.F. and C.M. Bowra, eds., *The Oxford Book of Greek Verse in Translation* (Oxford, Oxford University Press, 1938), p. 571-572.

VICTOR GAULTNEY
vgaultney@mac.com

FROM ZEUS begin we, never nameless we
May leave him. All the streets are full of Zeus,
And market-places: full also the sea
And harbours. Ever in the need of Zeus
We stand, for we are also his offspring,
And mild to men he gives signs favouring.
Wakening the folk to work for livelihood,
He tells when ground is best for ox and spade,
And when the trenching season is most good
For trees, when seed to sow. Himself arrayed
The signs in heaven, the stars and constellations
That best may mark the season's alternations.
He watched year through, that all might grow unceasing;
Wherefore do men him first and last revere.
Hail Father! Great thy wonder, man's great blessing
Thou and the Elder Race! And Muses dear
Hail each and all! I tell the stars, and pray
You keep my song from trespass all the way.

ARATUS • PHAENOMENA 1-18

ἘΚ ΔΙΟΣ ἀρχώμεσθα, τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῷμεν
ἄρρητον· μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγνιαί,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστή ἐ θάλασσα
καὶ λιμένες· πάντη δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.
τοῦ γὰρ καὶ γένος εἰμέν· ὁ δ' ἥπιος ἀνθρώποισιν
δεξιὰ σημαίνει, λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
μιμνήσκων βιότοιο, λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη
βουσί τε καὶ μακέλησι, λέγει δ' ὅτε δεξιάι ὦραι
καὶ φυτὰ γυρῶσαι καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
αὐτὸς γὰρ τὰ γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήπιδεν,
ἄστρα διακρίνας, ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
ἀστέρας οἳ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσιν
ἀνδράσιν ὥράων, ὅφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται.
τῷ μιν αἰεὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστατον ἰλάσκονται.
χαῖρε, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειρα,
αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή. χαίποτε δὲ Μοῦσαι
μειλίχια μάλα πᾶσαι· ἐμοί γε μὲν ἀστέπας εἰπεῖν
ἢ θέμις εὐχομένῳ τεκμήρατε πᾶσαν ἀοιδήν.

APATYS • ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ 1-18